

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Агробіологічний факультет
Кафедра рослинництва

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
вчена рада економічного факультету

« _____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
РОСЛИННИЦТВА
(навчальна, 1 курс)

Спеціальність

051 «Економіка»

Керівник ознайомчої практики
доцент **Гончар Любов Миколаївна**

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедри рослинництва
Протокол № 33 від 15.06.2020

Завідувач кафедрою
_____ **Каленська С.М**
(підпис) (прізвище та ініціали)
« _____ » _____ 2020р.

КИЇВ - 2020

**Структура і зміст програми навчальної практики, яка проводиться
дистанційно**

1. Програма навчальної практики

№ п/п	Тема практичних занять	Кількість годин
1	Ознайомлення з видовою різноманітністю сільськогосподарських культур.	6
2	Вивчення особливостей морфології вегетативних органів сільськогосподарських культур.	6
3	Визначення фаз росту і розвитку, оцінка біометричних параметрів рослин	6
4	Визначення типовості, вирінності та оцінка загального стану посівів сільськогосподарських культур	6
5	Розв'язання практичних задач, визначення норм висіву, потенційної, біологічної та фактичної урожайності сільськогосподарських культур	6

***2. Практичні завдання з програми практики, які виконуються
дистанційно***

№ п/п	Завдання, які потрібно виконати дистанційно	Об'єкт на якому виконують завдання та допоміжні матеріали
1	Визначення густоти посівів зернових культур	Посів пшениці
2	Визначення густоти стояння просапних культур	Посів кукурудзи, сої, картоплі тощо

3	Визначення потенціальної біологічної урожайності на момент цвітіння зернової колосової культури (пшениця, жито, тритикале)	Завдання в додатку
4	Визначення біологічної врожайності просапних культур.	Завдання в додатку
5	Оцінка потенційного виходу цукру з 1 га цукрових буряків	Завдання в додатку

3. Методичні рекомендації щодо виконання дистанційних завдань з навчальної практики

Завдання, які потрібно виконати дистанційно	Методичні рекомендації до його виконання
<p>1. Визначення фенологічної фази зернової колосової культури</p>	<p>Описати фенологічні фази розвитку зернової культури на вибір</p> <p>На момент практики зернові культури можуть перебувати в одній з перелічених фаз росту та розвитку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фаза цвітіння – колос пустий, з колосків видніються пиляки • Фаза формування зернівки – пиляки засохли, зернівка всередині колоску дрібна, товщина перевищує довжини • Молочна стиглість – зелена зернівка з молочним вмістом всередині • Молочно-воскова стиглість – частина вмісту зернівка перейшла з рідкого стану в твердий • Воскова стиглість – зернівка без рідкого вмісту, за консистенцією нагадує віск, при натисканні легко деформується • Повна стиглість – тверда зернівка, при натисканні майже не деформується <p>Фіксація фенологічної фази:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повна – більше 50-75% вступили в фазу; • початок 10 % вступило в фазу. <p>Фенологічну фазу визначають за головним пагоном.</p>

<p>2. Визначення фенологічної фази кукурудзи за кількістю листків</p>	<p>На момент проходження практики кукурудза буде в стані інтенсивного росту, тобто кількість листків та висота рослин будуть змінюватися досить швидко. Використовується відеоматеріал з 4 пункту.</p>
<p>3. Визначення густоти продуктивного стеблостою колосових культур</p>	<p>Приклад задачі для звіту За методикою густоту продуктивного стеблостою визначають шляхом підрахунку колосків всередині рамки(0,5*0,5; 1*1 або 0,3*0,83 м) з перемноженням на коефіцієнт. В умовах дистанційного навчання можна використовувати модифіковану методику:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна довжина рядків на 1 га поля за заданої ширини міжрядь: $10000 \text{ м}^2 / 0,15 \text{ м}$ (стандартна ширина на зернові 15 см) = 66666 м погонних. 2. Довжина рядка на 1 м²: $66666 \text{ м п.} / 10000 \text{ м}^2 = 6,66 \text{ м/м}^2$ 3. Площа облікової ділянки: Для рамки 0,5*0,5 = 0,25 м² Для рамки 0,3*0,83 = 0,25 м² Для довільного – перемножити виміряну довжину рядка на міжряддя 4. За наявності рамки – кількість колосів в рамці поділити на площу рамки (Наприклад 150 колосів / 0,25 м² = 600 шт./м²) 5. За вимірювання довільної довжини рядка (при міжрядді відомої ширини проводимо обрахунки в пунктах 1 та 2) отриману кількість колосів перемножують на довжину рядка на 1 м² та ділять на виміряну довжину. (Наприклад, на 50 см рядка при ширині міжрядь 15 см нарахували 60 колосів. Отже густота стояння буде становити 60 шт * 6,66 м / 0,5м = 799 шт/м²
<p>4. Визначення густоти стояння просапних культур</p>	<p>Методика визначення густоти стояння відрізняється від зернових культур, оскільки ширина міжрядь значно більша, а кількість</p>

	<p>рослин на 1 м рядка значно менша.</p> <p>Для визначення кількості погонних метрів : $10000 \text{ м}^2 / \text{ширину міжрядь (переважно 70 см)}$</p> <p>Наприклад для соняшнику/кукурудзи: $10000 \text{ м}^2 / 0,7 \text{ м} = 14286 \text{ м}$</p> <p>Для буряків, ріпаку з шириною міжрядь 45 см: $10000 \text{ м}^2 / 0,45 \text{ м} = 22222 \text{ м}$.</p> <p>Далі підраховуються кількість рослин на довжині рядка, яка становить 1/1000 від загальної довжини рядків (14,3 м для кукурудзи/соняшнику, 22,2 м для буряків/ріпаку).</p> <p>Отримане число домножають на 1000 та дізнаються густоту стояння в тис./га</p>
<p>5. Визначення потенціальної біологічної урожайності на момент цвітіння зернової колосової культури (пшениця, жито, тритикале)</p>	<p>Приклад задачі з поясненням</p> <p>У пшениці в 1 колоску формується від 5 квіток, проте зазвичай запилюються лише 3, а кількість насінин в 1 колоску може становити від 0 до 3 штук(у виробничих посівах). У ячменю на 1 виступі колосового стрижня може утворюватися 1 або 3 зернівки(залежно від сорту та підвиду, 1 для дворядного ячменю, та 3 для шестирядного). У жита на 1 виступі формується дві зернівки.</p> <p>Отже Вага зерна з 1 колоса визначається за формулою: Кількість колосків * кількість зерен в колоску * М1000 насінин. Маса 100 насінин беруть з опису сорту. Для простоти розрахунків М1000 для завдання беруть 40г.</p> <p>Приклад розрахунку :</p> <p>На полі відібрали декілька колосів ячменю дворядного. В середньому в 1 колосі 20 колосків. Густина стояння на момент обліків становила 800 шт./м².</p> <p>Отже, потенційна біологічна врожайність становить 20 колосків * 1 зернівку в колоску * 40г /1000 насінин = 0,8 г /колос.</p> <p>При густоті стояння 800 шт/м² потенційна маса зерна становить</p>

	<p>1.) $800 \text{ шт/м}^2 * 0,8 \text{ г} = 640 \text{ г/м}^2$, що в перерахунку на 1 га становить</p> <p>2.) $640 \text{ г/м}^2 * 10000 \text{ м}^2 / 1000000$ (переведення г в тони) = 6,4 т/га</p> <p>Завдання видається окремим файлом</p>
6. Визначення фази розвитку бобової культури (горох, соя, сочевиця, нут тощо)	Коротко описати фенологічні фази бобових культур на базі вибраної культури (горох, соя, нут)
7. Визначення фази розвитку соняшнику	На момент проходження практики соняшник перебуватиме в стані інтенсивного росту. За наявності видимого зачатку суцвіття фенологічна фаза – «фаза зірочки» Описати коротко фенологічні фази соняшнику, звернути увагу на фазу зірочки.

4. Відеоматеріали з навчальної практики

Завдання, які потрібно виконати дистанційно	Посилання на відеоматеріал
Визначення фенологічної фази пшениці озимої	https://www.youtube.com/watch?v=VKdbLIWd5Ik
Визначення фенологічної фази кукурудзи за кількістю листків	https://www.youtube.com/watch?v=Q4yudZGiNjc https://www.youtube.com/watch?v=CnotYgnqUqk
Структура врожаю пшениці та ячменю	https://www.youtube.com/watch?v=GUC9SGG6REs https://www.youtube.com/watch?v=f1MzWX5727w
Принципи утворення насіння в колосках зернових колосових культур	https://www.youtube.com/watch?v=yZveXYEtzNE
Фенологічні фази соняшнику	https://www.youtube.com/watch?v=kZxbCCgmxag&t=22s
Фенофази соняшнику. Підрахунок листків	https://www.youtube.com/watch?v=kuhKfNswZZU&t=19s
Визначити фенологічну фазу росту і розвитку дводольних	https://www.youtube.com/watch?v=f1MzWX5727w

сільськогосподарських культур (ріпак, соняшник, горох)	https://www.youtube.com/watch?v=3xOQbUEsPVg
Світова практика вирощування ефективних технологій вирощування сої та кукурудзи	https://www.youtube.com/watch?v=k_vcwt5spA8
Огляд посівів пшениці озимої та соняшнику	https://www.youtube.com/watch?v=YfIR2rdR0x8 https://www.youtube.com/watch?v=M7pxZRyQmiY
Як отримати максимальний урожай соняшнику?	https://www.youtube.com/watch?v=87kMRkof9nU
Вирощування пшениці як бізнес ідея	https://www.youtube.com/watch?v=Uik5J1gD9Ck
Рентабельність зернових 300 %	https://www.youtube.com/watch?v=MtcOqVjlk7M
Витрати і прибуток на вирощування кукурудзи. Бізнес в селі на кукурудзі	https://www.youtube.com/watch?v=B1ouOrG1aos
Скільки заробляє фермер. Наглядний приклад.	https://www.youtube.com/watch?v=V9UWAY3Frxc
Заробіток за вирощування соняшнику з урожайністю 2,5 т/га	https://www.youtube.com/watch?v=BZ-zLop7FHI

5. Критерії оцінки навчальної практики

Оцінювання ознайомчої практики буде проводитися при співбесіді при наявності звіту практики з виконанням мінімум 60 % завдань.

Оцінювання буде проводитися в межах 100-бальної шкали. За кожне виконане завдання можна отримати до 10 балів.

6. Звітність студента за виконання дистанційних завдань практики

Вимоги до звіту

Для узагальнення матеріалів, що зібрані під час практики і підготовки звіту студентам у кінці практики відводиться 2-3 дні.

Обсяг звіту 10 сторінок тексту на папері формату А4 (297x210 мм), параметри форматування: шрифт Times New Roman, кегль 14, стиль - звичайний (normal); поля: зліва - 2,5 см, зверху і знизу, справа - 1,5 см; міжрядковий інтервал — півтора.

Захист звіту буде проводитися в онлайн режимі в період після закінчення практики.

Структура звіту

1. Титульна сторінка
2. Вступ (на 1 сторінку)
3. Виконані завдання:
  - Опис фенологічних фаз будь-якої зернової культури (1-2 сторінки)
  - Вказати особливості росту листків кукурудзи, і як вони можуть вказати на групу стиглості гібрида(5-10 рядків)
  - Розв'язати задачу по густоті стояння зернових культур
  - Розв'язати задачу по біологічній врожайності
  - Описати фенологічні фази бобових культур на прикладі 1 культури (до 1 сторінки)
  - Описати фенологічні фази соняшнику(до 1 сторінки)
4. Короткий висновок про доцільність отриманих знань

ФОТО ПРИКРІПЛЯТИ НЕ ПОТРІБНО

Задача звіту в електронній системі eleran.nubip.edu.ua або електронною поштою на електронну адресу : ljubv09@gmail.com

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАДАЧ

Завдання «Задача по густоті стояння зернових культур» (1 задача на вибір студента).

1. Всередині рамки 0,3м*0,83м на посівах пшениці знаходиться 200 пагонів. Яка густина продуктивного стеблостою(колосів) на 1 га.
Додаткові варіанти: 150 пагонів, 180 пагонів, 210 пагонів.

2. Всередині рамки $0,5 \times 0,5$ м нарахували 160 пагонів ячменю. Яка густота стояння ячменю на 1 м^2 .
Додаткові варіанти: 175 пагонів, 190 пагонів, 225 пагонів.
3. На посівах пшениці озимої в фазу кущіння рахували кількість рослин в рамці розміром $1 \times 0,3$ м, було встановлено, що густота стояння рослин становила 150 шт./м^2 . Відомо, що коефіцієнт продуктивного кущіння для даного сорту становить 1,25 (кожна четверта рослина формує повноцінний додатковий колос « $(1+1+1+2)/4=1,25$ »). Встановіть густоту продуктивного стеблостою на 1 м^2 .
Додаткові варіанти: а) 120 рослин, коефіцієнт кущіння 2, б) 180 рослин, коефіцієнт – 1,5, в) 150 рослин, коефіцієнт 1,4
4. В рамці $0,5 \times 0,5$ м в фазу повної стиглості ячменю нарахували 180 колосів. Відомо, що коефіцієнт кущіння даного сорту становить 2 (тобто 1 рослина утворює 2 колоски). Встановіть густоту стояння рослин на момент сходів, беручи до уваги, що виживання рослин протягом вегетації становить 100%, тобто жодна рослина не загинула.

Завдання «Задача по густоті стояння зернових культур»(1 задача на вибір студента)

1. Визначте густоту стояння буряків, якщо на довжині рядка 22,2 м нараховано 80 коренеплодів
2. Визначте густоту стояння буряків цукрових, якщо на відрізку 6,66 м ви нарахували 24 коренеплоди
3. Визначте густоту стояння буряків цукрових, якщо відстань між проростками буряків становить 22,2 см
4. Визначте густоту стояння буряків цукрових, якщо на 1 м рядка в середньому 4,5 коренеплоди
5. Визначте густоту стояння кукурудзи(міжряддя 70 см), якщо на відрізку в 14,3 м знаходиться 75 рослин
6. Визначте густоту стояння соняшнику, якщо відстань між рослинами в рядку становить 25 см

Завдання «Біологічна врожайність»

Результат густоти стояння берете з попередньої задачі, інші параметри берете з таблиці(один рядок – 1 скомпонована задача).

Культура	Маса 1000 зерен	Кількість зерен на 1 виступі	Кількість виступів в колосі
Пшениця	50	2	15
Пшениця	48	2,5	13
Пшениця	45	3	11
Жито	38	2	22
Жито	35	2	20
Ячмінь дворядний	42	1	17
Ячмінь дворядний	45	1	15
Ячмінь дворядний	44	1	20
Ячмінь шестирядний	50	3	12
Ячмінь шестирядний	45	3	15
Ячмінь шестирядний	48	3	13